

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pre septembra: Dumine'a si Joi'a. — Prenumeratunea se face in Sabiu și expeditura foiei pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretiul prenumeratunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. car pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 54. ANULU XX.

Sabiu, in 618 Iuliu 1872.

trn celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru principalele se platește pentru întâiă oană cu 7 cr. sirulu, pentru a douăa ore cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembrie) alu anului 1872. — Pretiul abonamentului pre 1/2 de anu e :

Pentru Sabiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Transilvania și Monarchia austro-ungureșca 4 fl. v. v.

Pentru România și strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardi cu tramitera prenumeratiunilor.

Adresele ne rugâmu a se scrie curalui, și in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postale, (**Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.**) că impreunate cu spese mai putine și că mai sigure pentru inaintarea banilor de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

Nr. cons. scol. 180/1872.

Consistoriul Archidiecesanu, că senatul scolaru, dorindu a satisface pre deplinu dispositiunilor Statutului Organicu in privint'a asiediarei definitive de profesori la institutiile medie confessionale și de invetitori la scările poporali și capitali din Archidieces'a noastră (§ 13. aline'a 3-ea; § 122. punctu 9. din St. Org.), — a sfatu de bine a statori urmatorii.

Regulamentu provisoriu :

A). pentru esaminarea candidatilor de profesura la scările române medie de confesiunea gr. orient., anume la gimnasiele și scările comerciale și reale din Archidieces'a româna gr. orient. a Ardelului.

§. 1. La depunerea esamenului de profesura pentru scările gimnasiale, comerciale și reale se admet numai candidati de nationalitatea româna și de religiunea gr. orient., care au absolvit facultates filosofica la la vre-o universitate, respective o academia comerciala, unu politehnicu seu unu altu institutu superior de invetimentu analogu acestora sia din patria, sia din strainatate.

Iera candidati, cari nu impleinesc aceste condituni, se potu anunciat exceptionalmente la depunerea esamenelor numai dupa ce voru fi capetatu speciale concessiune a senatului scolasticu.)

De esamenulu de profesura pote senatul scolasticu dispense nomai atari individi, cari au facutu odata acestu esamenu cu succesu la Universitate seu unu altu institutu superior de invetimentu.

§. 2. Comissionea esaminatore de trei (v. §. 122. p. 8.) se denumesce de Consistoriul scolasticu pre sia-care anu seu din sinulu acestui a seu din alti barbati de sciintia, cari represinta studiile, din care au a se esamină candidatii. Presidiul in acesta comissione lu are seu Archiepiscopulu, seu unu locotitoriu alu acestui a seu si onul dintr'cei trei membrii ei comissionei, care va fi desemnatu de presidiu. Pre protocolistulu si-lu alege comissionea insasi.

§. 3. Esamenele se facu de regula in fia care anu in lun'a Iuliu Augustu in Sabiu.

Esamenele suntu publice.

§. 4. Candidatii, cari voru sa faca esamenu de profesura se insinuadia la presidiul Consistoriului de regula 9 luni inainte de terminul

prefisutu pentru esamenulu oralu, aratandu totodata specialitatea, din care volesce a face esamenu, si cerendu a i se desemnă temele pentru lucrările domestice.

§. 5. Pre lângă petitiunea de admitere la esamenu are sa alature candidatulu :

a) Testimoniu de maturitate ;

b) Absolutoriu, care sa dovedesca, cumca candidatulu a frequentat că auditoriu ordinariu cu purtare morală buna celu patienu 6 semestre unulu din institutiile superioare mentionate in § 1.

c) Testimoniu despre ocupatiunea si conduit'a sea dela finirea studiilor academic si pâna la datu petitionei.

d) Unu felu de „curriculum vitae“ inscris, in care pre lângă momentele principale din vietia sa arate candidatulu si corsulu desvoltării sale spirituale, directiunea, estensiunea si midilöcele literarie intrebuintate in studiul seu de specialitate.

§. 6. Neivindu-se nici unu obstacolu candidatulu se admite la esamenu primindu temele pentru lucrările scripturistice, care au a se face acasa (vedi § 4).

§. 7. Esamenulu este scripturisticu si oralu.

§. 8. Obiectele de invetimentu, din care au candidatii de profesura sa faca esamenu, se impartu in următoarele grupe :

I. La Gimnasiu :

a) Filologi'a clasica, i. e. limb'a și literatur'a latina și elina impreuna cu Istori'a vechia, cu deosebire a grecilor și romanilor, asiā inse ca in privint'a unei din cele două limbi cerintele suntu mai moderate ;

b) Geografii'a și Istori'a universală (cunoștințe din Istori'a naională) pentru gimnasiulu intregu, precum si cunoștințele recerate pentru intelegererea autorilor istorici greci și latini ;

c) Matematic'a și fizic'a pentru gimnasiulu intregu ;

d) Istori'a naturala pentru gimnasiulu intregu și matematic'a, fizic'a și chimia pentru gimnasiulu inferioru.

e) Filosofii'a in legatura cu un'a din grupele de sub a, b, c, d, f, insa cu reducerea cerintelor in privint'a acestor'a ;

f) Limb'a și literatur'a româna in legatura cu unu din obiectele de sub a, b, c, d, e, insa moderandu-se cerintele in privint'a acestor'a ;

g) Limb'a magiara seu germana seu francesa cu un'a din grupele de mai susu pre lângă reducerea cerintelor in privint'a acestor'a ;

h) Religiunea impreunata cu unu obiectu din grupele de mai susu ;

i) Desemnul libera.

Pentru de a combina obiectele de sciintia in alte grupe diferite de cele mentionate, se cere esprea invoie a senatului scolasticu ; insa nici in unu casu nu se pote desbuia istoria de geografie si celu ce face esamenulu din fizica, trebuie neaparat sa se supuna totodata si la esamenulu din matematica.

§. 9. Recerintele speciale la esamenulu de profesura :

1. Din filologii'a clasica : se cere că candidatulu sa cunoasca din fundumentu si cu precisiune gramatic'a limbelor respective, sa dovedesca printre lucrare scrisa latinesce, ca si-a castigatu in stilistica latinesca corectitate si destinitate, mai departe ca e versat in autorii clasici, care se cetește in gimnasio. Mai incolu se cere dela candidatu sa aiba cunoștințe sigure din Istori'a grecilor și romanilor, iera in mitologia, in anticităti, in Istori'a literaturei si in metrica sa fie intru atât'a versat, incat sa fie in stare sa faca esploratiunile reale la autorii clasici si sa dea unu prospectu generalu despre referintele sociale din anticitate.

2. Cu privire la istoria se cere că candidatulu sa aiba unu prospectu cronologicu chiaru preste istoria universală, sa cunoasca nexul pragmaticu in desvoltarea poporilor celor mai insemnate, iera cu privire la o parte ore-care din istoria sa dovedesca unu studiu specialu alu istoriei si opurilor speciale, care tratéaza acésta parte. Afara de acésta trebuie candidatulu sa poseda cunoștințe mai detaiate din istoria vechia si atât'a studiu filologicu, incat sa poata traduce acuratul celu putinu pasagie mai usiori din istoricu romani.

In istoria si statistic'a patriei precum si in istoria si statistic'a naională se receru cunoștințe sigure si intinse, avandu candidatulu totodata sa dovedesca, ca s'a ocupat si cu opurile mai noue si mai insemnate din acésta sfera.

Din geografia si statistic'a patriei pretinde unu prospectu chiaru despre intrég'a suprafatia a pamentului din punctu de vedere fisicu si politie, o cunoștere specifica a tierilor europei si unu studiu mai profundu in geografia patriei si a tierilor locuite de romani.

3. Din matematica se cere, că candidatulu sa aiba cunoștințe teoretice si practice din tota aritmetic'a si geometri'a elementara, destinate in geometri'a analitică si celu putinu atât'a cunoștințe din calcululu diferențialu si integralu catu este de lipsa pentru aplicarea lui la fizica si pentru o mai buna inteleger a Aritmeticei elementare. Esamenulu oralu se estinde si asupra trigonometriei sferei cu deosebire in aplicarea ei la Geometria matematica si la mechanic'a analitică.

4. Din fizica se pretinde, că candidatulu sa cunoasca bine legile naturei fiindu in stare a le chiarifică priu esperimente si prin argumentatiuni matematice ; sa cunoasca elementele chimiei cu aplicare la cele mai usorite si mai usiori trebuinte tehnice si in fine sa fie versat in principiile astronomiei si geografiei matematice.

5. Din istoria naturala se cere : că esaminatulu sa cunoasca acele produse naturale, care se disting seu prin aceea ca se intrebuintă mai desu in viet'a omenescă, seu pentru ca au insusit deosebite demne de insemnatu seu pentru ca se gasesc mai desu in patria noastră. Aratandu-i-se atari produse naturale candidatulu trebuie sa le cunoasca si sa le scie clasifică. Mai departe se cere, că acesta sa cunoasca de aproape acele sisteme vechi si noue ale istoriei naturale, care au castigatu valoare generala ; sa poseda cunoștințe mai necesarie din anatomia si fisiologia plantelor si animalelor, cunoștințe despre raspandirea loru geografica si in fine sa fie versat in cercetările mai noue geologice.

6. Cu privire la filosofia se pretinde cunoștința speciala a opurilor unu'a dintre cei mai insemnati filosofi din vechime seu din temporile mai noi si cunoșterea punctelor principale din istoria filosofiei.

Afara de acésta trebuie sa dovedesca candidatulu ca este in stare a propune chiaru si inteleghibilu logica si psichologia empirica.

7. Celu ce face esamenulu din limb'a si literatur'a româna trebuie sa cunoasca gramatica acestei in toate fazele ei, sa aiba deosebita destinitate in vorbirea si scrierea ei, sa cunoasca literatur'a româna si istoria desvoltării acestei, precum si istoria politica si sociala a poporului român. Mai departe se pretende dela unu atare candidato sa fie in stare a explică dupa forma si cuprindu opurile cele mai insemnate ale scriitorilor nostri si a aratá corsulu de desvoltare a autorilor celor mai insemnati.

8. La esamenulu din limb'a magara, germana, francesa, italiana, se cere cunoștința acurata a gramaticei, destinitate si corectate in vorbirea si scrierea limbii respective, cuno-

scerea stării acestei limbi și a monumentelor limbistică mai însemnate din vechime și în fine un studiu alături de istoriei politice și sociale a poporului respectiv și o ocupare deosebită cu opările mai însemnate a celor mai renumiti scriitori.

9. Cualificarea pentru invetarea de esențial liber și a caligrafiei se probă în mod practic.

§ 10. II. La scările reale inferioare se imparte obiectele de invetare cu privire la depunerea esențialului de profesura în următoarele grupe:

a) Geografie și Istorie universală împreună cu limbă română.

b) Matematică și Fizică,

c) Chimie și Istorie naturală,

d) Geometrie descriptivă și desenul linear împreună cu arhitectură;

e) Limbă maghiară și germană și franceză și italiana cu unul din obiectele din grupele de sub a, b, c, d, f;

f) Religiunea împreună cu un obiect din grupele de mai susu.

§ 11. Recerintie specială la esențialul de profesura pentru scările reale:

1. Recerintele la depunerea esențialului din Geografie și Istorie, din Matematică și Fizică, din Istorie naturală și din limbile: română, maghiară, germană și franceză suntu totu acele care se punu și candidatului la posturi de profesori gimnaziali (v. § 9. 2. 3. 4. 5. 7. 8.)

2. Cu privire la Geometrie descriptivă și desenul linear se cere: ca candidatul nu numai să cunoască Geometria descriptivă, ci să fie în stare să argumenteze principiile acestei fiindu-versatu pre-câmpul Geometriei întregi; să aibă destărțitate în aplicarea acestei la construcțiile umbrăsoase și perspectivice, precum și la desemnarea celor mai durerite obiecte de industrie, cu deosebită privire la mechanică, arhitectură și geometrie practica; să ştie să aplique principiile curății geometrice la deslegarea problemelor geometrice, care obvinu mai desu în viață, să fie în stare să schită cu acuratețea formele obiectelor mai cunoscute, să cunoască expresiunile tehnice mai usitate în planuri și charte și să ştie execută desemnările mai ușoare din Geometrie practica curățu și corectu.

3. Pentru propunerea Chimiei se cere: cunoștințe sigure din Chimie organică și anorganică, exerciții în cercarea experimentelor și în analizarea chimică după calitate și cantitate, cu deosebită considerare a materialelor mai obișnuite în negoțiu,

precum și cunoștințe despre aplicarea teoriilor chimice la fabricarea mai multor articoli industriali.

§ 12. III. Pentru scările comerciale și superioare se imparte obiectele de invetare cu privire la esențialul de profesura în următoarele grupe:

a) Arithmetica mercantila, contabilitatea și limbă română împreună cu stilistica comercială.

b) Merceologie și Istorie naturală împreună cu o limbă;

c) Chimie, fizică și o limbă;

d) Geografie și Istorie comercială și universală împreună cu dreptul cambiului și legea comercială;

e) Limbă maghiară, germană și franceză și italiana cu unul din grupele de sub b, c, și cu un obiect de sub d);

f) Invetitorie religioasă cu unul din studiile noastre mai susu.

Recerintie specială la esențialul de profesura pentru scările comerciale:

1. Din cunoștințele curății comerciale enumerate sub a) se cere, că candidatul să posiedă cunoștințe atât teoretice cât și practice cu privire la afacerile comerciale în toți ramii;

2. Iată cerințele din studiile de sub b—f) suntu totu acele că și la candidatii dela gimnasiu, respective dela scările reale.

§ 14. Reducerea cerințelor în studiile, care se iau că secundare, constă în următoarele:

1. În filologie clasică: pre lângă cunoștere deplină a gramaticei se recere mai putină destinate în stilistica și în disciplinele filologice cunoștințele cele mai neapărate;

2. În Istorie se receru cunoștințele generale reducându-se pretensiunile pentru detaliuri.

3. Din Matematică se reduce cerințele la Matematică elementară;

4. În limbă română este suficiente a cunoaște deplină gramatica acestei limbii, a vorbi și scria fluent și corect și a cunoaște opările cele mai eminente ale scriitorilor români din secolul din urmă;

5. Cu privire la Fizică se dispensează candidatul de fizică matematică, precum și de Astronomie și de Geografie matematică;

6. În Istorie naturală se ceru cunoștințe intuitive.

In genere este de a se observă, că chiar moderându-se cerințele, candidatul trebuie să posiedă totu materialul acelui, ce e necesar spre a putea propune cu succesu respectivul studiu în gimnasiu resp. scările reale inferioare.

§. 15. Esențialul scripturistic

Acesta constă în elaborarea a 2 teme științifice din acele specialități, din care voiesce să fie esaminato. Iată cu privire la acestu esențial sustau următoarele norme:

1. Una din cele două teme fiindu de cuprins generalu și anume didacticu și pedagogicu și se da candidatului din partea Consistoriului școlastic. Scopul acestei este, că candidatul să dovedească cultură sea generală filosofică, precum și facultatea, de a lăsi că profesorul cultură generală prin scăola.

2. Cea-lalta temă, care o poate propune Consistoriului candidatului insuși indicându-l totuodata și motivele, care l-au indoplecat la alegerea ei, are să dovedească calificarea candidatului în studiile speciale, din care se esamină.

3. Candidatii, care facu esențial din filologie clasică, au să lucreze ună din aceste teme în limbă lată, iată că ce se esamină din limbă maghiară, germană și franceză, și italiana, în una din limbile acestea.

4. Pentru elaborarea acestor teme este prescris un restempu de 5 luni; dar Consistoriul școlastic poate prelungi acestu termen la cererea candidatului.

5. La elaborarea acestor lucrări domestice nu numai că este concesu a se servi de totu medie literarie posibile, ci este chiaru recerintia necesară, că candidatul să cunoască literatură specială, ce o trată și să se scie folosi de lote ajutătoare literarie accessible.

6. Deacă candidatul poate prezenta o lucrare a sea data publică prin tipar, remane la bona judecata a Consistoriului, că sa o privescă acela că ună dintre lucrările domestice de esențial, și să persiste la imprimarea cerințelor reglementare.

§. 16. Elaboratele scripturistice se impartă și intăruie acelor membri ai comisiunii esaminătoare, care reprezintă specialitatea respectiva. Acestei au să-si dea o parere motivată despre elatorate și apoi să le transmită indată celorlalți membri ai comisiunii.

Comisiunea esaminătoare stabilește apoi în o conferință, care are să se tîne înainte de esențial oralu, nota, ce a meritat candidatul prin lucrarea sea scripturistică, motivandu acela nota prin câteva cuvinte. Deacă parerea membrilor, care reprezintă specialitatea, difere de opinia celorlalți membrii ai comisiunii, are să se adnotă acela în protocolu, precum și ori-care altă diferență, indată ce acela se pretinde. La dejudecarea elaboratului se ia în considerare atâtă siguranță în cunoștințele, care trebuie să corespunda cerințelor.

școala ne arată sările, care da plantelor a) totu-déună lumina și căldura, b) adeseori plăia și ventu, c) a rare oriente și fulgeru. — Asemenea și usior de inteleseu.

Amu amintită mai susu și o repetu, cumca disciplina scolară depinde numai dela persoană internă a docentului și nu se bazează pre lucrei externe de locu. — Când aru avea influență p. e. o statura mare, ochi intunecati, strigări etc. atunci docentele celu micu și cu insusiri contrarie n'aru putea sustine o școală.

Deacă e invetitoriu unu barbatu, care nu propune numai elevilor, ci vînuesce cu ei, deacă sta în creditu de imparțialitate, deacă și-a căstigat autoritate prin cunoștințele sale atunci fia-care vorba a sea are ponderositate, vointă propria a scolarilor se supune puterii morale a maestrului, și puterea exemplului bunu i castiga amără, fidelitate și autoritate, — fără exemplu bunu scade scolarul moralmente totu mai tare.

Trebue să facem insa diferență între amără și „slabiciune“, pre care o numescu omii iubirea, acela e numai o caricatura a amărăi adeverate. — Iubirea adeverata nu voiesce a imprimă totu cerințele și a satisface ori-cărei cereri, ci are scopul de a nutri în peptul omului, „ce e mai sănătă și frumosu“ și a griji de binele adeveratului copilului.

Amără adeverata inca trebuie să aibă virtutile cardinale a docentului, adeca trebuie să fie: a) atenta la erori și fapte bune; b) trebuie să se tienă strictu de ordinea morala; c) să fie drăptă usitarea laudei, înfruntări și în fine mai alesu d) consecinta în totu, pentru ca fără consecință o educare buna nu e posibilă.

Viena, Iunie 1872.

FOLIOARA.

Schitie pedagogice.

de

(Valeriu Ardelenu.)

Școala poporala e unu institutu de instrucție numai atunci cându'si implinește datoriile ocei nobila și sănătă, care constă din acea: a castiga și poporului acelu gradu de cultura, care trebuie să-l aibă fia-care individu fără de a lăua în considerare starea, ocupatiunea și caracterul.

Cultura inse nu e numai intelectuala, ci și estetică, morală și religioasă, trebuie să se considere mintea, anima și vointă. — De-si e scopul generalu a școlii desvoltarea armonica a tuturor susirilor și poterilor bune ce se află în internul omului, cu totu aceste locul primu 'lu ocupa cultivarea „morală“, fără care chiar omul celu mai pricopiu (cultu) n'are nici o valoare.

Deacă are școala de a grăbi pentru cultivarea morală, atunci nu e numai unu institutu de „instrucție“ ci și de „educație“; trebuie să aduca copii cu ajutoriul parintilor la ordin, punctualitate, curatenie, complexanie, multitudină, ascultare strictă și diligență durabilă.

Totu aceste depindu inse dela persoană internă a invetitoriu. — Precum infloresce sănătatea artă prin artiști, asiă școala prin invetitor. — Fia-care școală e totu-déună asiă precum e invetitoriu; — ea e portretul său spiritualu. — Invetitoriu adeverat, adeca acelă, care posedă virtutile invetitoresci cardinale (a vigilanță, b) iubirea de ordine c) de dreptate d) și consecință)

va intielege astă indată și se va acomoda giurăstărilor.

Amu amintită și documentatu mai susu, cum ca școala e unu institutu de educare, amu insirat și virtutile la care trebuie adusi copii, — la totu aceste trebuie să fie invetitoriu modelul; trebuie să ante-mergă copiloru în virtutile numite totu-déună că exemplu bonu. — Invetitoriu trebuie să fie acea, ce au copii de a fi; trebuie să facă ce au de a face copii, și trebuie să omită totu, ce au de a omite elevii.

Datele aceste le aflăm chiaru și în evul vechi p. e. la 1) Timoteu 4, 12. —

Lucrul celu mai principalu și de însemnatu, care se poate pretinde dela ori-care docințe, e amără și iubirea, ce trebuie să o aibă către oficiul său, către elevi și către popor. — Fără amără nu e nici celu mai bunu invetitoriu în stare a crește florea cea prima a unei generații noastre. — Iubirea acea are de a se estinde mai alesu preșcolarii din case serace, unde nu e atâtă crescere, său lipsesc de lotu; eici e ocasiune a-si arata iubirea, cu cei avuți și crescuti mai bine, merge totu lucrul mai usioru. — In privința jubirei a copiloru seraci ne da „Pestalozzi“ exemplul celu mai bunu.

Unde lipsesc insa amără acea, acolo e oficiul invetitorescu amară și tristu și deacă nu 'si poate castiga unu docent p. e. in 2 ani iubirea și autoritatea poporenilor, apoi acelu omu e de compatimiu. — Școala lui atunci nu mai e institutu de educare, căci precum produce în natură numai sōrele celu caldu înflorirea plantelor, asiă poate și docentele numai cu amără a influență asupra scolarilor, — fără bine dice „Comenius“: „Metod'a cea mai bună de a sustine ordinea în

loru prescrise, cătu și chiaritatea în cugetare și în expresiune, precum și corectitatea și desteritatea în stil.

Déca din lucrările scripturistice resultă necesitatea, de a persiste în esamenul oralu mai multă la unele obiecte, trebuie să se adnotieze acăstă în protocolu și să se urmăreze amasuratu.

§. 17. Esamenul oralu.

Acestă are de scopu: a completa esamenele scripturistice și anume a constata, ca candidatul posiedându în măsură indestulor cunoștințele necesare, are și facultatea de a predomina materialul și alu predă scolarilor în modu practic și rationabilu.

Esamenarea în singuracel studii se face de către membrii specialisti ai comisiei, fără că prin acăstă să se denegă celor-lalți membri ai comisiei dreptulu, de a participa la esamenare.

Spre a potea era și constatătă mea cu signacția rezultatului esamenului oralu în singuracel studii, și va face fia-care membru alu comisiei esaminătoare notificile necesare.

§ 18. Dupa decurgerea esamenului oralu comisia esaminătoare stabilește rezultatul esamenului atât în specia cătu și în generalu și 'si exprima parerea sea asupr'a candidatului avendo a purcede propunerea dela membrii de specialitate și tienendu-se în dejudecare contu de cerințele mai susu-indicate.

Rezultatul excelent intr'enu objectu său în unu studiu de esamenu nu se potu privi că echivalentu pentru lacunele manifestate in altu objectu.

La dejudecare decidu membrii comisiei cu majoritate, iera în casu de egalitate de voturi președintele; voturile separate de dorintă respectivului trebuie petrecute in protocolu.

§ 19. Pentru clasificarea rezultatului esaminătoare se intrebuintă patru note: distinsu, bine, suficiente și nesuficiente.

Calculul generalu privitoru la rezultatul esamenului preste totu in cele d'intâi trei casuri se stabilește după majoritatea notelor.

Reportându unu candidatul calculul de: nesuficiente in uno objectu, are sa repetă esamenul intregu său numai din objectul respectivu intr'unu restempu ficsatu de consistoriul scolasticu.

§ 20. Protocolele luate atât la esamenului scripturisticu cătu și la celu oralu le astern comisia esaminătoare Consistoriului scol. care în o siedintă, la care potu luă parte cu votu decisivo și membrii esaminători, luându la cercetare rezultatul esamenului, emite candidatilor, care au subsistat la esamenu, testimoniale de clasificare.

Rezultatul esamenelor se impartăsesc in o tabela de clasificare spre sciuntă comitetelor parochiale din comunele, in care se afu scoli medie, precum și directiile acestor institutie.

(Va urmă.)

Primirea deputatiunei croate de adresa.

M. Sea imperatulu se indură prea gratosu a primi ieri in 11 Iuliu n. la 12 deputatiunea de adresa a dietei croato-slăvona in asistintă ministrilor r. ung. br. v. W e n k h e i m și conte Pejacevic. Cu ocasiunea presentării adresei indreptă conduceitorul deputatiunei și presedintele dietei v. Mazuranic următoriul cuventu către M. Sea in limb'a croato:

Majestate c. r. apostolica!

Prea indurate Domne!

Diet'a fidesupusa a regatului Dalmaciei, Croaciei și Slavoniei, convocata pre 15 Iuniu a. c. a primitu, că respunsu la rescriptul r. de deschidere, o adresa prea umila către M. Vostre, in care — și pronuncia, pre lângă asecurările cele mai sincere despre fidilitatea și alăptea ori probata către M. Vostre, concurgerea placuta la lucrările legislative indignate in acelu rescriptu, cătu și preventicii de a face alegerile de deputati, ceruta in elu pentru diet'a ungara-croata comună și a unei deputatiuni regnicolare pentru teritoriile confinilor militaresci provincialiște pana acum.

Declarându-se diet'a fidesupusa gală de a face aceste două alegeri, a credintu a urmă in ambe casuri cosormu legii; in deosebi inse a credintu ca trebui să tienă compiu de dorintă cea mai ferbinte a intregei tieri, cându și-a pronunciat cu privirea la esmiterea deputatiunei regnicolare speranță intr'acolo, ca M. Vostre ve-ți aproba prea gratosu nu numai esinderea competenției acestei

deputatiuni decisa de dieta și de atunci dejă in fapta alăsa, asupr'a esaminării legilor de complanare sustinute, că ca ve-ți indură la tempulu seu a provocă dieta ungură la esmiterea unei deputatiuni regnicolare insarcinata cu aceea-si problema.

Acăstă adresa preaumila, in care diet'a fidesupusa a datu sfara de acea expresiune unor gravamine relative la intregitatea tierii, parte dejă mai multă decătu seculară, are deputatiunea fidesupusa a dietei amintite fericirea a o asculta cu aceste prea respectuosu M. Vostre.

Ddieu sa tienă și sa scutăsca pre M. Vostre! M. Sea se indură a respunde la cuvintele acestei urmatorele:

Cu indestulire smu observatul ca diet'a croato-slovena a pornit, in precompunire drăpta și loială a problemei sele momentuoșe, in o direcție, care promite activitatei sele rezultate practice și tierilor reprezentate de ea binecuvantările impregnărărilor regulate.

Primesca diet'a asecurarea ca o voiu sprinț parintescă in tōte nesuintările și dorintele drepte consacrăte binelui tierii.

Relaționile dreptului de statu a regatelor Croaciei și Slavoniei cu regatul Ungariei suntu regulate prin articolul primu de lege din anul 1868.

La desbaterea acestei legi basate pre principiul ecităției și comunităției de interes se alocă in pre-cugetare matura că acestor tieri să li se asigure in afacerile loru interne o autonomie cătu se poate de largă și să li se deschida unu teren largu și liberu pentru desvoltarea loru.

Dupa ce diet'a și-a exprimatu dorintă a insarcină deputatiunea regnicolare dejă esmisă și cu problemă a incepe negoziările cu privirea la modificarea său completare in parte a unor anumite otariri aflate de necesarie după esperiințele de pâna acum, din legea cestionată in intlesulu § 70 alu aceleia-si legi, eu voiu provocă diet'a ungură a incredintă deputatiunea regnicolare sfara de acea esmitenda cu aceeași problema și speru cu incredintă re ca desbatările respective voru conduce pre langa considerarea cuviintioșă a intereselor statului, la rezultate, cari voru indestuli pre tōle părțile.

Comunicati aceste dietei și duceti-i salutariele mele regie.

Cătra Onorabilulu comitetu centralu alesu de conferintă natională tienuta in 5—6 Maiu la Sabiu.

Inteligintă română și cătu doi reprezentanti ai comunelor din Hasfaleu și giuro, in cotulu Albești superior, adunendu-se in 11 Iuniu a. c. in clubu naționalu, său declarăt unanima pentru activitate și solidaritate cu toti românii Transilvaneni, primindu conclusulu conferintei naționale tienuta in 5—6 Maiu a. c. la Sabiu, de alu seu. Apoi lângă presedintele par. adm. prot. Ioanu Gheorghie și notariu Cristofor Mărgineni și an alesu unu comitetu permanent statutoriu din 7 membrii, căruia a au concretiutu corespondență cu comitetulu centralu din Sabiu in afacerile naționale mai depară.

Deci clubul nostru naționalu prin acestu comitetu alu seu, se declară: ca conseante cu procederea on. comitetu centralu alu activistilor din Sabiu in promovarea causei naștere naționale, și manifestădă multumirea sea cu cele 56. puncte publicate in „Telgr. Rom.“ nrri 47 și 48, sub rubrica „Causă română la 1872.“ care va servir de materialu pentru statorarea programului naționalu la sitoriu congresu generalu naționalu, care clubulu nostru doresce a se convoca cătu mai curendu prin copii nostri bisericesci.

In fine clubul nostru naționalu receră pre on. comitetu centralu sa bine-voiesca a provocă și pre inteligenția noastră din partea din susu a acestui comitetu din Heghig și giuro, precum și pre cei din partea din Josu, din giurului Bârgheșului și de pre valea Buiiei a se constitui și ei in cluburi naționale, caci și ne adună intr'enu singru clubu naționalu in acestu comitetu desemnatul dela Sieciu Mare pâna la vamă Bozeului este cu nepotinția.

Comitetulu clubului naționalu român in Hasfaleu la 25 Iuniu 1872.

Ioanu Gheorghie
Adm. prot. că presedinte.
Cristofor Mărgineni.
Notar.

Suntem rugati a publica urmatoreea petitione:
Copia.

Inalta directiune reg. a cărilor funduare pentru Transilvani'a, in Clusiu.

Noi ne bucurăm de o lege, care Majestatea Sea pre bunul nostru Rege a sanctionat in 6 Decembrie 1868, și s'a promulgat in ambe case ale tierii in 7 Decembrie 1868.

O astu-selia be lege astazi la noi este art. de lege XLIV din anul 1868 „despre egală indrepătare naționalităților“.

Limb'a, căre este nu numai condiție naturală de viață și dezvoltare, dă și caracteristica unui popor, este obiectul celu mai importantu alu acestei legi.

Institutul cărilor funduare este celu mai de lipsă in tieră, ca numai acelă-si asecurădă creditul pre realități și dreptulu proprietăției, — acelă apără pre proprietariulu intabulat in contră vătmărilor nedrepte, asecurădă pre creditoru in contră debitorului, — arata gradul creditulu și asecurădă averile orfanilor.

Noi tare sunu doriti, că cătu mai ingraba sa se introduca cările funduare și in comun'a nostra, și dorintă nostra o vedem astazi intru atâtua realisata, ca in alu 9 I. c. au sositu comisiunea localisatorie in comună spre inceperea antelucrărilor, resp. localizatiei; — inse cu dorere trebuie sa ne plângemul Iualtei Directiuni, ca conducătorul acestei comisiuni domnul Bălinișy Pál nu vră sa ne respecte limb'a, — tōte cererile noastre că protocolele funduare sa le deschida in limb'a română, fiindu ca comun'a acăstă e curată română, și 'si are limb'a sesi protocolara cea română, le-au refuzat, declarându-se inaintea poporului adunat la introducerea sea, cum-ca densulu are instrucție dela superiorii sei, că numai in limb'a magiara sa lucre, și comun'a numai pre spesele sele pote sa-si traduca operatulu acestă in limb'a română.

De orece dăra in art. de lege IV din anul 1869, §. 6. lit. d. prin care se regulă definitiv cestiuinea limbii, se dice, ca limb'a magiara are sa se aplique exclusiv numai la judecătorie mai înalte, urmăzu, ca pentru judecătorie de I. instantia, precum și pentru deschiderea protocolelor cărilor funduare, in privirea limbii remanu in valoare totu numai §§. 7. 8. 9. și 11. din art. de lege XLIV 1868.

Considerându deci, ca limb'a protocolara a acestel comune este cea română, — considerând ca populatiunea acestei comune este curată română, care naturalmente nu pricpe limb'a magiara: conformu §§. 7. 8. 9. și 11. art. de XLIV 1868 urmădă necesar, ca protocolele cărției funduare in aceasta comună sa se deschida in limb'a română.

Dreptu aceea dăra subscrissi proprietari din comun'a Filea, aducendu acăstă la cunoștința inaltei directiunii reg. cărilor funduare, o rōga, sa bine-voiesca a impune conducătorul comisiunii localisatorie cărției funduare d-lui Bălinișy Pal, ca observându, și urmarindu in privirea limbii cu rigore dispozițiile legei, protocolele cărției funduare in acesta comună sa le deschida in limb'a română.

Filea in 11 Iuniu 1872.

(Urmăza 85 subscriptiuni.)

Sabiu 4 Iulie.

Alegerea la Ognă a esită pentru Korizmics, contra advocalului Dr. Neemesiu, cu majoritate de vre-o patru dieci voturi, se dice. Meritulu reesitiei acestei, după cum vedem ca se scrie cu mare sfara in „HrZig.“ se atribuie lui I. Predoviciu și I. Moldovanu din Ognă. Ceea ce se scrie in „HrZig.“ e o recomandare către alesulu deputatu, că sa nu-si uite de I. Predoviciu și I. Moldovanu, dăra, spre rusinea loru sia disu, este adeverat asiă. Déca aru si fapt'a loru o convingere morale, ca asiă este mai bine, n'aru avé nimenea sa le facă vre-o imputare, pentru ca făcă omu are dreptu sa voteze pentru cine-i place, dăra cându ei insii au marturisit in onu momentu nepriveghiatu motivulu și au lucratu pre sub ascunsu, fără de a-si spune pre fatia intentionea; cându ei, respectivele elu, adeca Predoviciu, căci celălalt e numai o căda órba a celui dințăio, au mintitu inaintea altătoru ómeni, ca voră votă pentru român și a suțit si a fertu majoritatea cea sanetosă română vre-o döve luni de dile, suntu demni de desprețuitu generale alu fi-a-cărui omude omenia. Si I. Predoviciu este aspirante la protopopiatulu Mercurei! Fericit de tractu, ca a scapatu de unu

pastorii că densulu! Nu se scie, de mustrare de cugetu sea de rusine, cauta și ascunde faptă sub pretestul nereesirei că protpr la Mercurea. Pretestul e falsu că și autorul lui, pentru că dlu Predoviciu crede de multu, că numai cu gratia unguresca poate trăi, densulu este dura mai vechiu in pecate decât aspirante la protopr. Sa-i sia de....!

Trebuie cu prilejul acesta sa laudăm constantia și incorupabilitatea poporului celui sanatosu din partea de din susu a Ognei; de amu avé totu români, bravi in ori-ce privintia, că acestia in lota tiéra! Acestea și eu conducatorii lor, de-si au fostu acum sedusi prin joculu celu falsu alu d-lui Predoviciu, voru salvă interesele opidului, cum le-au salvatu chiar si in anii 1848—9, pentru ea ei suntu simburile celu sanatosu, lângă care si cei de dinjosu, deschidiendu-si ochii si vediendu in I. Predovicio si socru-seu numai ómenii interesului egoisticu, ne mai amagiindu-se de densii, se voru alatură lângă acel'a cari apara cu susfetă si cu tropu interesele comune ale orasienilor.

Trebuie sa laudăm starvintia cea de feru si energi'a dlu I. Popu par. gr. cat. la conserierea alegatorilor si comisiunea centralea conscrietória si energi'a dlu I. Hentesiu par. gr. or. in comisiunea centralea si conscrietória si preste totu in afacerea alegerei, de-si din caus'a purtărei nelioiale arata, mai susu alegerea n'a reesitua asiá precum o dorea la incepulta majoritatea opidului.

In sciintiare.

Dumineca in 16/28 Iuliu a. c. la 2 ore p. m. se va tinea ju sal'a gimnasiului gr. or. din Brasovu Adunarea generala a cercului I. alu Brasovului si Trei-Scănelor alu Asociatiunei transilvane pentru cultura si literatur'a poporului român, la care suntu invitati a luá parte toli membrii si bine-voitorii Asociatiunei.

Totuodata suntu rogati membrii, cari suntu inca in restantia cu tacsele, că sa bine-voiesca ale respunde, pentru că sa se pote reportă comitetului centralu din Sabiu despre sum'a intrata din acestu cercu inca inainte de tienerea adunării generale dela Sebesiu.

Brasovu 1/13 Iuliu 1872.

Comitetulu cercuala alu Brasovului si Trei-Scănelor.

In sciintiare.

In urm'a emisoului Esc. Sele Domnului Ministeru r. ung. do cultu si instructiunea publica de sub nr. 11,441 se va tinea cursulu suplementariu pentru invetiatorii poporali fara de deosebire la confessioni si nationalitate si in anulu curinte in localitătile preparandiei invetatoresci de statu din Dev'a dela 5 Augustu anulu. c. incependum in cursu de 6 septembrii sub care tempu fiese-care docinte, care va frequentă cursulu se va impartasi de unu diurnu de 60 xr. v. a. din visteria statului, iera acel invetiatori carii pre lângă tote ca nu suntu deprinsi in specialitatea loru invetatorésca, nu voiescu a participa la cursulu suplementariu, pâna cându nu intregescu cunoscintiile loru, nu se voru impartasi in subsidiulu erariale.

Pentru cuartire cu pretiu cătu se poate de efine, se face ingrijire dupa potintia.

Invetimentulu se va tinea in limb'a româna si magiara.

Provocu dura pre toti domnii invetiatori, cari voiescu a participa la acestu cursu suplementariu, că sa ascérna determinația loru pâna la finea lunei curinte domnului profesor si directoru preparamialu, Franciscu Koós, seu sa se infacisiedie la densulu in tempulu acesta in persóna.

Dev'a in 9 Iuliu 1872.

Iuliu D. Barjosi
Insp. r. scol.

Varietati.

* Unaspr-dile de nemâncare. Suntu acum trei septamâni de când sculptorul Bastianiei din Agramu (Croatia) au strânsu cu unu bricégu pre siefulu seu, unu negustorii cu mobile, anume Hoffmann ca nu i-au licuidat cu comptulu seu. Asasinul fu prinsu dupa două dile in Stabic'a si predat tribunalutui de Agram, unde

se potrivesca cu fermitatea de a mânca ceva. Sâmbăta trecuta in fine, dupa ce a postită unspre-diece dile asasinul declară ca nu mai poate rezistă sămei si ceru ceva de mâncare. Doctorul arrestului era de opinione că stomahulu lui trebuia sa fie inflamatu din cauza ca n'a luat hrana unspre-diece dile, si ca n'ară potea mistui macaru lapte. Pentru aceast'a i invoiu nomoi o lamâie, pre care pacientulu o mânca cu unu apetit nespusu dimpreuna cu căj'a ei.

Dumineca primi ceva vinu cu apa si a dôu'a si unu ou. Toti se mira, cum a potutu rabdă elu unspre-diece dile nemâncat.

Nr. 3853—1872.
pol.

Publicatiune.

Din partea tribunalului reg. alu M. Osiorheiului se face cunoscutu, ca in caus'a de execuție a fondului Mogaien contra lui Ferencz Horváth din Erneul-mare (N. Ernyei) pentru 2600 fl. v. a. capitalu si accesori, se voru licita totu imobilele ale acestui aflatore in otarulu comunei Erneul-mare, dupa cum se asta in protocolul de pemnrale si estimare din 28 Martiu 1870, si cari suntu: 209. jugere de aratura de 48 stângini, 86. jugere gradina si senatiu de 718 stângini, 3 jugere de 430 st. via, 13 jugere de 739 st. pasiunitu, 55 jug. de 111 st. padure, 3 jug. de 493 st. pamentu nefructiferu, — a căroru pretiu face 57.465 fl. v. a. — la cas'a comunala din Erneul mare in 5. Augusto si 5. Septembre 1872, totu deon'a la 10 ore inainte de amédi pre lângă urmatorele conditiuni: ca imobilele se voru vinde intr'un'a si la terminulu I cu pretiul de estimare seu si preste pretiu, la terminulu II inse si sub pretiu; ca licitatorii voru avea a depune inainte vadio 10% a pretiului de estimare; ca cumparatoriulu numai dupa platirea pretiului de cumperare intreguva deveni proprietariu loru; ca pretiul de cumperare va avea alu plăti in dône rate egale, si adeca rat'a prima la o luna dupa dîu'a licitarei, si a dôu'a rate la 3 luni dimpreuna cu cametele de 6%; că in casu de neobservarea acestoru conditiuni la cetera actorei si a creditorilor ipotecari se va rendui licitare noua pre spesele cumparatoriului, cându se voru vinde imobilele in parte si si sub pretiul de estimare si si va perde vadiulu in favoarea actorei.

Conditiunile licitatiunei, protocolulu de estimare si cărtile de intabulare se potu vedea la acestu tribunalu.

Totodata se provoca toti acelii creditori ipotecari, cari nu locuiesc in loculu seu in apropierea acestui tribunalu, că sa renduiesca pentru reprezentarea loru cu ocazia impartișrii pretiului de cumperare unu plenipotentiatu in fat'a locului la acestu tribunalu, aratandu pâna la vindere numele si locuința loru, la din contra se voru reprezentă prin una curatoru denumitul.

De asemenea se provoca toti acelii, cari cuneta a-si valisică dreptulu de proprietate seu alta pretensiune la aceste bunuri, seu dreptulu de prioritate, că dela dîu'a ultima a publicării acestei publicatiuni pâna in 15 dile sa-si asternă petitiunile loru de pretensiuni, de-si nu se voru si incunoscinti deosebitu, dealtmintrenea neimpepedecându surgerea licitatiunei voru si avisati numai la superplusul pretiului de cumperare.

Presedintele Tribunalului,

(L. S.) Domokos m/p.

Din siedintia tribunalului reg. a. M. Osiorheiului tenuata in 11 Iuniu 1872.

(1—3) Paulu Nagy, m/p.

notariu.

Escriere de concursu.

Pentru anulu scolasticu 1872/3 se escribe concursu la stipendiele fondatiunei lui Gozsdu statatoru din 100—500 fl. anuali, luându-se deosebita considerație la sciintele reali.

Totii acelii tineri români de religiunea greco-orientala din Ungaria si Transilvania, cari doresc a căscigă vre-unolu din aceste stipendie suntu avizati de a-si tramite cererile concursuali instruite cu atestatele de bolezii de paupertate si de studie pâna in 15 Septembre 1872 st. n. la reprezentantia fondatiunei lui Gozsdu, in Pest'a Rathausplatz nr. 8 descoperindu si acea deca mai are de unde va vre-unu stipendiu seu nu?

Totu de-oata se provoca stipendisti acestei fundatiuni, că pâna la susu-atinsulu terminu sa arate resultatulu studielor din anulu scolare espirat, ca numai asiá li se voru rezervă si mai incolo stipendiele conferite.

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872.*)

Comitetulu representantie fondationale.

Georgiu Mocioni,
presied. comitetului.

I. cav. de Puscariu,
notariu.

*) Cele-lalte jurnale române suntu rogate de a reproduce aceasta scriere de concursu.

Concursu.

Pentru ocuparea I-lui postu invetatiorescu la scola gr. or. din opidulu Cincu-mare, se escribe prin acest'a concursu pâna in 30 Iuliu a. c. st. v. in care dî va fi si alegerea. — Cu acestu postu este impreunata o lefa an. de 200 fl. v. a. din alodiu opidanu, cortelul liberu in odâile scolei, si lemne de ajunsu de focu.

Dela doritorii de a ocupă acestu postu, carii au a-si asterne petitiunile la subsrisulu fiindu de relegea nostra se cere, că sa fie pedagogi absoluti, si barbati cu buna praca in instructiunile scolare, si in cantările bisericesci amesuratu Statutul Organicu, pre lângă care cei carii voru avea si 4 clase gimnasiale, voru avea si preferintia.

Nocrichiu, in 26 Iuniu 1872.

In contilegere cu comit. parochiale.

G. Maiereu

(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statuieni devenite vacante de parochu din comun'a Danesi protopresbiteratul tractulu Seghisiorei gr. or. constatatore din 1400 suslete se escribe concursu pâna in 15 Iuliu st. v. i. 11 ore ante-amédi, dupa care in dîu'a secuenta se va efectua alegerea de parochu. —

Emolumentele suntu:

1) Cas'a parochiale cu o gradina de legumi si pometu.

2) 25 fl. v. a. din cas'a alodiala comunale, pentru lemne de focu. —

3) Portiunea canonica statatoru din 22 jugere pamantu aratoriu, cositura si o via. —

4) Venitulu stolaru usualu. —

Cei ce voiescu sa competeze pentru ocuparea acestui postu suntu provocati a-si adresă suplicele loru inciruate strictu in sensulu Stat. Organicu § 13, — la subsrisulu, documentându celu putinu absolvicea gimnasiului inferioru, — cunoscintia limbelor patriei, in fine ca au fostu invetatori cu portare buna morală, si progresu laudabilu. —

Pretii sănti in se, numai dupa concediulu documentatu dela Pré Ven. consistoriu archidiaconatul potu sa concure la susu-numita statuine.

Staveritu in siedintia comitetului parochiale române gr. or. din Danesi in 17 Iuniu 1872. st. v.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Zacharia Boiu,

(2—3) Protop. gr. or.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Ioane Popescu, nascuta Nicolau Rozea din Brasovu, care dupa ce sî deduse duplicita sea la actele procesului divertiale incaminat in 12 Octobre 1871 de către barbatul ei, locmai cându era sa urmeze deliberatulu scaunului protopopescu, s'au facut nevediuta, trecându in România; nu se scia unde ee asta si n'au lasat in loculu ei vre-unu advocatu seu plenipotentu — este prin acest'a citata, că in terminu de o luna de dile, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu, eaci la din contra si in absența ei deliberatulu se va incheia, si se va ascerne cu tote actele procesului spre revisiune si superior'a decisiune Maritului Consistoriu archidiaconatul.

Brasovu in 1 Iuliu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. Iiu alu Brasovului, că foru matrimoniale.

Iosifu Baracu,

(2—3) Protopopu.